

2

BAROKO

V období baroka se lidem líbila hudba, kterou hrálo nebo zpívalo mnoho různých hlasů současně. Takovému vícehlasu se říká **polyfonie**. V baroku vznikaly nové, často velmi rozsáhlé typy skladeb: oratorium či mše pro sborový a sólový zpěv, varhany a orchestr (ty se hrály v kostelích), concerto grosso pro orchestr nebo opera pro zpěváky s orchestrem (ty se provozovaly v královských a šlechtických sídlech a v zámeckých divadlech). V oblibě byla tehdy monumentalita (= mohutnost), na provedení se často podílelo mnoho hudebníků a zpěváků. Baroční skladatelé ale psali i množství kratších a jednodušších vět – nejčastěji tanců (na rozdíl od lidových byly určeny častěji k slavnostním příležitostem či ke společnému muzicírování než ke skutečnému tanci). A takové si můžeme zahrát už i my.

Velkými baročními mistry byli Johann Sebastian Bach a Georg Friedrich Händel. Právě v jejich díle najdeme jak velkolepé skladby, tak například suity, tedy řady tanců a kratších vět – třeba jen pro jeden nástroj.

Johann Sebastian Bach se narodil v r. 1685, **Georg Friedrich Händel** v r. 1685, **Antonio Vivaldi** v r. 1678. Většina skladatelů období baroka má v datu narození letopočet 16...; to znamená, že se narodili v 17. století.

V mnoha českých a moravských městech a vesnicích stojí baroční kostely nebo starší (gotické) kostely s baroční výzdobou uvnitř. Také mnoho zámků bylo v baroku postaveno nebo přestavěno ze starších staveb. Na starých kamenných mostech, náměstích a návších stojí baroční sochy a sousoší. Stejně jako v hudbě pozorujeme i tady zálibu v mohutnosti, zdobení, ve výrazných dramatických tvarech. V zámcích vídáme podobizny dávných majitelů, hrabat a knížat. Na těch z baroční doby obdivujeme nejen vysoké účesy dam, široké sukně z těžkých vzácných látek a krajek a drahé šperky, ale i mohutné paruky pánů (už jsi někdy viděl portrét Johanna Sebastiana Bacha?).

VÝSLOVNOST CIZÍCH JMEN A NÁZVŮ

Danzi – danci

John Deway – džon duey

François Dupont – fransua dypon

Gottfried – gotfríd

Händel – hendl

Passacaglia – pasakálja

SLOVNÍČEK

amabile (vyslov amábile) – líbezně, něžně

andante – tempo klidné chůze (metronom přibližně 60)

concerto grosso (vyslov cončerto grosó) – „velký koncert“

Da Capo al Fine (vyslov da kápo al fíne) – od začátku do konce

maestoso (vyslov maestózo) – majestátně, důstojně, vznešeně

poco (vyslov poko) – trochu, poněkud

ritenuto (vyslov rytenúto) – zpomalit, zvolnit

tempo di Minuetto (vyslov dy) – rychlostí menuetu, tedy mírně rychle

POCHOD I

Maestoso John Deway (Anglie)

1
f c. c. c. h.p. d.p.

5

9
mf V

13
f

PAVANA

Andante amabile Pietro Danzi (Itálie)

2
d.p. h.p. c. d.p. *mp*

5
d.p. h.p. c.

9
d.p. c. h.p. d.p. *mf*

13
h.p. d.p. *mp*

PAVANA (někdy též PADUANA) je italský 4/4 tanec. Tančí se zvolna, s půvabnými pohyby. Název se odvozuje buď od italského slova pavone (páv) nebo též od města Padovy (Padua).

MENUET I

Tempo di Minuetto

Adam Gottfried Fink (Německo)

5

9

13

17

21

mf

mp

mf

(2.: *poco ritenuto*)

(*w*)

MENUET (někdy též MENUETTO, MINUETTO) je původně francouzský 3/4 tanec mírně rychlého tempa. Byl oblíbený po celé Evropě od 17. do 19. století. Tančil se drobnými kroky s půvabnými úklony.

PASSACAGLIA

François Dupont (Francie)

Maestoso

f

5 *poco rit.*, *Fine*

9 *mp*

13 *poco rit.*

17 *f* c. h.p. c. c. c. d.p. c. c.

21 *poco rit.* c. h.p. c. d.p. c.

25 *mf*

29 *poco rit.*, *Da Capo al Fine*

PASSACAGLIA je původně španělský tanec ve 3/4 taktu volného tempa. V basu (nejhlubším hlase skladby) se opakuje stále stejná osmitaktová melodie, k níž vyšší hlasy tvoří nové a nové obměny – variace. Barokní skladatelé psali nádherné passacaglie určené již jen k poslechu (ne k tanci). Slavné jsou např. varhanní passacaglie od Johanna Sebastiana Bacha nebo Georga Friedricha Händela.

SETKÁNÍ S BAROKEM

- * J. S. Bach: Menuet – to hezky hraje na klavír moje sestra.
- * A. Vivaldi: Čtvero ročních dob – poslouchám na CD.
- * G. Ph. Telemann: Kánon pro dvě zobcové flétny – slyšela jsem ve škole na koncertě.
- * Na návsi máme malou barokní kapličku.

Moje setkání s barokem
